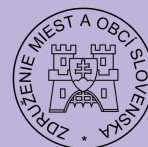

STRUČNÉ ZHRNUTIE

ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA AKO STABILNÝ A SILNÝ PARTNER ŠTÁTU *

* Pozičný dokument združení SK8 a ZMOS
k reforme verejnej správy

Ako dve silné a reprezentatívne združenia samospráv v Slovenskej republike vnímame viditeľný celospoločenský dopyt po systémovej zmene. Preto prichádzame s vlastným pozičným dokumentom „Územná samospráva ako stabilný a silný partner štátu“, v ktorom predstavujeme základné požiadavky a predstavy o rámcoch a princípoch ďalšieho nastavenia systému verejnej správy.

Dokument vznikol predovšetkým s cieľom priniest kvalitné a dostupné verejné služby obyvateľom, ktoré v súčasnom nastavení dosiahli svoj limit. Táto reforma je nevyhnutnou podmienkou zvrátenia negatívnej situácie Slovenska, a predstavuje jedinečnú príležitosť na opätovné naštartovanie ďalšieho rozvoja celej krajiny.

Materiál predstavuje spoločný návrh združení SK8 a ZMOS určený na rokovanie s predstaviteľmi vlády, ako aj politických strán, k otázke komplexnej reformy štátu, vrátane samosprávy.

Reforma verejnej správy nie je iba o prerozdelení finančných zdrojov, ale o úplne novom komplexnom usporiadaní kompetencií vrátane spravodlivého a udržateľného financovania.

Zámerom reformy je vytvorenie štíhleho a funkčného štátu, ktorý sa sústreďuje na výkon kľúčových kompetencií v oblastiach legislatívy, obrany, bezpečnosti, spravodlivosti, zahraničnej politiky a fiškálnej politiky.

Na základe auditu kompetencií je potrebné v maximálnej možnej miere presunúť výkon sektorových politík, ktoré sa najviac dotýkajú života obyvateľov (vzdelávanie, sociálne služby, zdravotníctvo, mobilita, regionálny rozvoj, životné prostredie, kultúra, cestovný ruch, ale aj služby v oblasti každodenných životných situácií a administratívnych úkonov) na samosprávu.

Týmto spôsobom sa zabezpečí efektívnosť fungovania, dostupnosť, adresnosť a celková kvalita služieb občanom bez ohľadu na to, v ktorej časti Slovenska žijú.

V pozičnom dokumente „Územná samospráva ako stabilný a silný partner štátu“, predstavujú združenia SK8 a ZMOS základné požiadavky o rámcoch a princípoch ďalšieho nastavenia systému verejnej správy, ktoré sa dotýkajú nasledovných oblastí:

Ústavnoprávne zakotvenie územnej samosprávy

- prijatie ústavného zákona o územnej samospráve, ktorý by kodifikoval základné samosprávne rámce, jasne vymedzil postavenie a štruktúru samosprávnych orgánov a jednoznačne rozdelil výlučné kompetencie miestnej i regionálnej úrovne územnej samosprávy;
- zavedenie účinnej garancie partnerského postavenia samosprávy voči štátu, prostredníctvom:
 - práva na pravidelné konzultácie
 - suspenzívneho veta pri zásahoch do právomocí alebo zdrojov
 - obmedzenej zákonodarnej iniciatívy združení
 - inštitútu osobitnej ústavnej sťažnosti
- vytvorenie povinného a vynútiteľného mechanizmu konzultácií štátu so samosprávami

Zefektívnenie fungovania samospráv

- realizácia podrobného kompetenčného auditu, na základe ktorého bude rozhodnuté, ktorá úroveň samosprávy bude príslušnú kompetenciu vykonávať, nie len v kontexte existujúcich, ale predovšetkým nových kompetencií, ktoré prejdú zo strany miestnej štátnej správy na samosprávy
- zavedenie do systému územnej samosprávy inštitút povinnej medziobecnej spolupráce;
- zachovanie možnosti spájania obcí, ktorá sa využije pri dobrovoľnom záujme obcí o spojenie, alebo v prípade existencie takzvaných nefunkčných obcí.

Regionálny integrovaný model

- realizácia podrobného kompetenčného auditu nielen na oboch úrovniach územnej samosprávy, ale i na úrovni orgánov štátu, a to tak na ústrednej úrovni ako aj miestnej úrovni; v záujme ako vyhodnotenia hospodárnosti a adresnosti vykonávaných kompetencií, tak aj v záujme odstránenia duplicit a triplicit vo vykonávaných kompetenciách, a definovania nových kompetencií;
- zoštíhlenie miestnej štátnej správy vytvorením integrovaného modelu na regionálnej (župnej) úrovni zrušením existujúcej štruktúry okresných úradov a vybraných regionálnych úradov špecializovanej štátnej správy;
- prerozdelenie kompetencií zrušených orgánov štátnej správy na jednotky územnej samosprávy alebo na iné orgány štátnej správy;
- dodržiavanie princípu subsidiarity a nastavenie kompetencií tak, aby územná samospráva mohla plniť rolu aktéra podporujúceho zmysluplný rozvoj na svojom území.

Financovanie samospráv

- doplnenie podielu na dani z príjmov fyzických osôb (DPFO) podielom na dani z príjmov právnických osôb (DPPO) a určiť percentuálny podiel na výnose z dane z pridanej hodnoty (DPH) pre rozpočty obcí a žúp ako stabilizačnú zložku;
- aktualizácia prerozdeľovacích vzorcov, aby zohľadňovali nový rozsah vykonávaných kompetencií na základe auditu a zároveň zabezpečovali solidaritu medzi samosprávami podľa ich daňovej sily;
- v čo najvyššej miere zachovanie prvkov jednoduchosti a prehľadnosti daňového systému;
- prehodnotenie daňového aj odvodového zaťaženie práce a vytvorenie priestoru na aktívnejšie a výraznejšie využívanie majetkových daní, výnosy ktorých by mali smerovať do rozpočtov samospráv;
- potvrdenie samosprávneho statusu žúp priznaním aspoň jedného typu vlastných daňových príjmov, pri ktorom by mali kontrolu nad určovaním sadzby, prípadne aj základu a možných výnimiek.

